

Naturskyddsföreningen i Kristianstad

Årsberättelse för år 2006

Charlotte Wigermo visar hur tubkikaren fungerar. Vårutflykt med Somaliska Kulturföreningen den 7 maj 2006.
Foto: Christer Neideman

Första sidan: Sandnejlikan är en av de vackraste blommorna på våra ”sannar”.
Foto: Christer Neideman

ÅRSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2006

Naturskyddsföreningen i Kristianstads styrelse redogör härmed för föreningens 85:e verksamhetsår:

Styrelsen har bestått av följande personer:

Valda för 2006

Ordförande Christer Neideman

Kassör Charlotte Wigermo

Valda för åren 2005 - 2006

Agnetha Björklund

Maria Molin

Anders Sigfridsson

Yasmin Sjöholm

Valda för åren 2006 - 2007

Karin Bergendal

Åsa Jakobsson

Evert Valfridsson

Åsa Johnsson

Vald för år 2006

Jennie Svensson

Funktioner inom styrelsen

Vice ordförande

Fredrik Ahlström

Sekreterare

Evert Valfridsson

Postmottagare

Christer Neideman

Medlemsregister

Charlotte Wigermo

Utbildningsledare

Karin Bergendal

Programkommitté

Christer Neideman

Evert Valfridsson

Karin Bergendal

Agnetha Björklund

Åsa Johnsson

Jennie Svensson

Revisorer

Torgny Roosvall

Kristina Öhman

Revisorssuppleanter

Sven Birkedal

Gert Tollgren

Valberedning

Bertil Helgesson, Gerd Neideman och Ann-Catrin Zimmer

KONTAKTPERSONER INOM KRETSEN

Energi: Christer Neideman

Trafik: Christer Neideman och
Evert Valfridsson

Jordbruk Agnetha Björklund
Åsa Johnsson

Kulturlandskapet: Åsa Jakobsson
Jennie Svensson

Skog: Åsa Jakobsson och
Evert Valfridsson

Handla miljövänligt: Fredrik Ahlström
Åsa Johnsson

Studiefremjandet: Karin Bergendal och
Charlotte Wigermo

ORTSOMBUD

Arkelstorp: Karin Bergendal

Fjälkinge: Kurt Andersson

Bromölla: Hans Berggren

Tollarp: Evert Valfridsson

Degeberga: Christer Persson

Åhus: Anders Sigfridsson

MEDLEMSSTATISTIK

Medlemsstatistik för år 1996 - 2006:

<u>1996</u>	<u>1997</u>	<u>1998</u>	<u>1999</u>	<u>2000</u>	<u>2001</u>	<u>2002</u>	<u>2003</u>	<u>2004</u>	<u>2005</u>	<u>2006</u>
1576	1502	1445	1505	1186	1355	1558	1477	1547	1492	1487

Medlemsantalet har stabiliserat sig kring cirka 1500 medlemmar. Siffrorna avser alla medlemmar dvs inklusive familjemedlemmar.

EKONOMI

Verksamhetsåret 2006 gav ett överskott om 14 690,73 kr, vilket är ett bättre resultat än årets budget (styrelsen hade budgeterat ett underskott om 2000 kr). Ekonomin är således stabil även om överskottet inte är stort.

Anslaget från Kristianstad kommun var samma som för 2004 dvs. 4000 kr. Även återbäringen från medlemsavgifterna var i stort sett oförändrat på 18 658 kr.

Bokförsäljning, projekt som grodaktiviteter samt fältnocka har påverkat omsättningen. Pengar är insparade på hyran samt tryck av program har blivit billigare än förväntat.

Charlotte Wigermo

FLORAVÅRDSGRUPPEN 2006

Kontaktpersoner: Kenth O Ljungberg och Torgny Roosvall

Floravårdsgruppen har under vintern, våren och hösten haft inomhusmöten varannan tisdagskväll. Under sommaren har vi haft egna inventeringar och sju floravandringar för allmänheten. Två rönjningar genomfördes i Gyetorpskärrret. Floravårdsgruppen har deltagit i projektet "**Hotade växter i Skåne**" som drivs av Lunds Botaniska Förening. Under året deltog vi i en riksomfattande inventering av **majviva** och en inventering av sällsynta **orkidéer** i Skåne för Lunds botaniska förening. Vi har också deltagit i Naturvårdsverkets projekt "**Åtgärdsprogram för bevarande av FÄLTNOCKA**" och "**Åtgärdsprogram för bevarande av KÄRRNOCKA**", som vi tidigare följt upp som hotade art under många år. Vidare deltog vi i Kristianstads kommuns projekt "**Sandiga odlingsmarker**". Mer om dessa nedan.

Årets floravandringar för allmänheten har varit mycket uppskattade med ca 5-35 deltagare per gång.

Floravandring – Trädesområden i Åhus– Onsdagen den 26 april 2006, Kjell-Arne Olsson

Vårens första floravandring gick av stapeln en blåsig, kylslagen kväll efter en sen vår. På trädan vid Nordanvägen där vi räknade med att få se ett hav av blommande ängsvårlök, fanns det i stort sett bara blad och knoppar. Vi fortsatte därför till järnvägsvallen norr om Vannebergavägen för att leta efter den sällsynta **alvarveronikan**. Efter en del letande hittade vi den och en del andra sandarter bl. a. **tofsäxing**, **grusviva** och **vårkorsört**.

Torgny antecknade 36 arter.

Trädan vid Nordanvägen

Floravandring –Dunderbäcken– Torsdagen den 11 maj 2006, Kenth Ljungberg

Denna kväll besökte vi kommunens nya naturreservat Dunderbäcken på Linderödsåsens sluttning norr om Olseröd. Bokskogen vi först gick igenom var som på många ställen utefter åsslutningen mycket fuktig. Vi fick bl. a. se **blåsippa, vitsippa, gulsippa, svalört, desmeknopp, vårlök, lundvårlök, ramslök, bäckbräsma** och **tandrot**.

Torgny antecknade 63 arter.

Floravandring – hembygdsparken i Degeberga– Måndagen den 29 maj 2006, Torgny Roosvall

Denna kväll besökte Segesholmsåns dalgång på Linderödsåsens sluttning. I den fuktiga dalgången blomrade **rödblåra, gullpudra** och **trolldruva**. Vi fick även se bl. a. **vitsippa, gulsippa** och korsningen mellan dem, **svavelsippa, myskmadra** och **kransrams**. Vi intog vårt fika i den lilla trädgården invid ekosofens verkstad. Läs mer om denna på

<http://www.ekosofensverkstad.se/ekosofen.htm>

Torgny antecknade 67 arter.

Trolldruva

Floravandringar – ”De vilda blommornas dag”– Söndagen den 18 juni 2006

Ett samarrangemang med Svenska Botaniska Föreningen, som samtidigt genomfördes för femte gången på många platser i Danmark, Norge och Sverige. Naturskyddsföreningen i Kristianstad anordnade vandringar på två platser, dels **Brantahallar** i Bromölla kommun med **Sam Skällberg**, dels **Mosslunda** i Kristianstads kommun med **Torgny Roosvall**.

- **Kristianstads**-vandringen. Mosslunda-Vä utmark

Efter att ha tagit oss genom den betade Tjörneluckykan och över boplatskullen ner över Møllevångsgärdet befann vi oss i den gamla slåttermarken där det sedan 1990 varit sent betespåsläpp för att gynna blommorna. Där kunde vi, som varit där vid samma tid förra året, konstatera att det var andra växter som dominerade i år. T. ex. var det mycket **revfibbla, vildlin, vitmåra** och framför allt mängder av **sommarfibbla**. Blommande **borsttåg** i mängder

där den treflikade pistillen gav dem ett rosa utseende. Nere i kärret lyste det alldeles vitt av **ängsull**. Vi intog vår medhavda förtäring invid den för året nyfunna lokalen av **solvända**. **Jungfru Marie nycklar**, **grönvit nattviol** och **ängsnattviol** var några av de orkidéer vi också fick se.

- **Bromölla**-vandringen :

Floravandringen på nordvästra delen av Branthallaområdet gick över friska-torra ängar med **jordtistel**, **knölsmörlomma**, **mandelblom**, **darrgräs** och **jungfrulin** i olika färger, vidare genom lundartade hässlen med **blå-** och **vitsippa**, **sårläka** och **lundslök**. Avslutades med torrängar och hällmarker med bl a **väddklint**, **grå-** och **revfibbla**, **tjärblomster**, **liten blåklocka**, **tulkört**, **backtimjan** och **solvända**. Förgäves letande efter kattfot som växte i kanten av hällmarkerna förra året. De ca 30 deltagarna njöt, förutom av florans också av ett soligt och varmt försommarväder.

Floravandring – Tosteberga ängar – Torsdagen den 6 juli 2006, Torgny Roosvall

Oftast är det vårfloran som drar oss till dessa betesmarker, men för att visa hur fantastiskt det kan vara även vid andra tidpunkter ordnades denna vandring. Från parkeringen tog vi oss norrut till den från bete avstängda fällan med **fältnockor**. Betet skulle släppas på när fältnockornas mogna frö hade spridits. På grund av att fällan inte betats var det en bedövande blomprakt. Mest iögonfallande var mängden av **brudbröd** och **blodnäva**. I den nordöstra delen av fällan tittade vi på **puktörnet** för att kunna se skillnaden på denna och **busktörnet**, som vi skulle se senare på vår vandring. **Puktörnet** har nedliggande grenar och ett exemplar kan täcka upp till flera kvadratmeter och kväver mycket av florans under den. Vi fortsatte sedan genom de kortbetade skiftena ner till det södra skiftet där betesdjuren ännu inte hade släppts på. Även här var prakten av brudbröd enorm. Det upprättväxande **busktörnet** som fanns i myckenhet i denna fällan kunde vi nu jämföra med **puktörnet** vi sett tidigare.

Tosteberga, älvväxing

Floravandring – Trädes- och sandmarker i Åhus – Onsdagen den 26 juli 2006, Torgny Roosvall

Efter en mycket varm dag var det samling vid Blå Station. Vi besökte den intilliggande trädan som blev upplöjd hösten 2005. Vi kunde gemensamt konstatera att denna åtgärd varit positiv. Bland annat har **knylhavre** minskat kraftigt och arter som **sandvita** ökat kraftigt. Dessutom hittade vi bl.a. **hamnsenap**, **dillsenap**, **rågvallmo**, **luddvicker**, **penningört**, **skatnäva** och **åkerbinda**, som inte hittades vid inventeringen sommaren 2005 före upplöjningen.

Svinmållor dominerade nu intrycket.

Torgny antecknade 56 arter.

Trädan norr Flötövägen

Svinmålla med nyckelpigor

”Gröna stövelns dag” - Vandring i Tivoliparken - Söndagen 24 september 2006, Torgny Roosvall

Vi samlades vid Badhusets entré varifrån vi gick utefter Helgeån söderut. Under vandringen tittade vi på alla de träd och växter vi passerade. De flesta var i frukt men till slut hittade vi en **parkaralia** som blommade inne i ”sortimentträdgården” tillsammans med **näsduksträd** och **gudaträd**. Bland de övriga träd och buskar vi såg var en form av flikbladig **avenbok** som har ekliknande blad och **mispel** med sina egendomliga, dekorativa och ätliga frukter. De skall inte plockas förrän de fått frost och därefter ligga tills de blivit mjuka.

Mispel med frukter

Blommande parkaralia

I protokoll från 59 av de 162 vandringar vi gjort sedan 1983, har Märta Malmer, Christer Persson, Karin Strand, Birgitta Vallgren och Torgny antecknat totalt 783 olika arter, varav 8 var nya arter för året.

Mosslunda

Året på Mosslunda var som det brukar. Orkidéblomningen var mycket riklig. Betet var bra. "Efterbetet" i den centrala fällan blev även i år mycket bra.

År 1990-1991 inventerade vi 9 storrutor om 100 m². Var och en innehållande 5 smårutor om 1 m² där alla arter och deras täckningsgrad antecknades. År 1993 återinventerades en storruta inkl smårutor ("krutbrännarrutan"), som inventerats 1990. År 2005 återinventerades denna igen plus ytterligare en som hade inventerats 1990 ("södra klasefibblerutan") för att se hur det sena betespåsläppet i centralfällan eventuellt påverkat florán. I år 2006 inventerades ytterligare en storruta ("hartmansstarrutan"). I denna ruta hade följande arter "försvunnit": bl. a. **storven, rödven, blásstarr, grönstarr, asp, rödklöver** och **stenmåra**. Följande arter hade "tillkommit": **glasbjörk, smörblomma, knägräs, ängsnycklar, ängsnattviol, plattstarr, ängsvädd, ängsbräsma, svartvide, kruståtel, krusfrö (krussilja), brunört röllika** och **luddtåtel**. Följande arter hade avsevärt minskat: **tuvtåtel, vårtbjörk** och **älgräs**. Följande arter hade märkbart minskat: **jolster, bindvide** och **kärrtistel**. Däremot hade följande arter avsevärt ökat: **blåtåtel, ängsull, hundstarr** och **vitmåra**, samt följande arter märkbart ökat: **kärrfräken, darrgräs, fårsvingel, rödsvingel, ängsstarr, slankstarr, hartmansstarr, kabbleka, blodrot, humleblomster, gulvial** och **nysört** Totalt har 161 arter någon gång hittats i de 9 storrutorna.

Se en mer utförlig redovisning på

http://www.vattenriket.kristianstad.se/litteratur/flora/2006_Roosvall_Mosslunda_BN_139-4.pdf

Krutbrännare

Klasefibbla

Gyetorpskärret

Vi röjde Gyetorpskärret, den 25 mars. Behovet är mycket stort, men tack vare att vi var så många kunde vi fortsätta att röja på de viktigaste delarna, främst den nordvästra delen. Vi hade lite otur då snön låg kvar och bara en av högarna blev uppeldad. Den andra fick ligga kvar till den 21 oktober, då vi eldade upp även den och fortsatte röjningen. Mycket återstår dock varför nya röjningar har beslutats ske lördagen den 24 mars 2007 och lördagen den 20 oktober 2007.

Hotade växter i Skåne

Floraväxteriet, som vi håller på med i Kristianstads och bromölla kommuner, omfattar ca 75 hotade arter funna på ca 800 lokaler. Arbetet åt Artdatabanken leds av Lunds Botaniska Förening, som bestämmer vilka arter som skall kontrolleras.

Inventering av MAJVIVA

Årets växt 2006 var majviva . Vi inventerade majvivelokalerna i Kristianstads och Bromölla kommuner. I Kristianstad hittades 18 lokaler, där kan nämnas Lyngsjön där vi hittade mer än 10.000 blommande majvivor. I Bromölla hittades 11 lokaler.

Åtgärdsprogram för bevarande av FÄLTNOCKA

Den 12 maj 1999 fastställde Naturvårdsverket åtgärdsprogrammet för bevarande av **FÄLTNOCKA** att gälla 1999-2002. Detta har sedan förlängts. Naturskyddsföreningen deltar bl a med inventeringar, kontakter med markägare och arrendatorer avseende tillstånd till plantering och avtal om betesfredning på våren tom juni varje år. Detta för att avbetning av blommorna inte skall ske, att fröna kan mogna och spridning kan ske. På

Tosteberga hittades ca 150 "vilda" blomställningar jämfört med ca 320 år 2005. Blomningen på flera av dom andra lokalerna hade också halverats jämfört med år 2005..

Åtgärdsprogram för bevarande av KÄRRNOCKA

På uppdrag av Naturvårdsverket, upprättades ett "Åtgärdsprogram för bevarande av KÄRRNOCKA". Detta författades av Charlotte Wigermo och Christer Håkansson och fastställdes av Naturvårdsverket juli 2005.

Under året hittades 72 stycken blommande stänglar vid Levräsjön varav de flesta växte fritt ute i vattnet och endast ett fåtal inne vassen. Detta att jämföra med år 2004 då över 1800 exemplar räknades in, förra året var det 77 blommande stänglar vid Levräsjön. Genom de tidigare årens inventeringar har det noterats att antalet växlar från år till år. Vilka orsaker som påverkar dessa svängningar är inget som vi idag kan bedöma utan måste framöver ta alla data i beaktande och se vad som påverkar detta. Därför skall en uppföljning göras och en dokumentation av t.ex. tidpunkt för utsläpp av kreatur, antal djur, betesputsning, vattenstånd, väderförhållande m.m. noteras. /Christer Håkansson

Kärrnocka

Foto: Åke Svensson

SANDIGA ODLINGSMARKER – TRÄDESMARKER – SANDMARKER

Floravårdsgruppen har deltagit i två olika sandmarksprojekt, dels i ett av Pål Axel Olsson, Lunds universitet, bedrivit forskningsprojekt **Restaurerings- och bevarandemöjligheter för skånska sandstäpper**, dels i ett av Kristianstads kommun bedrivit **NIP projekt Trädesmarkerna i Åhus**. Vår medverkan i det första bestod av att inventera lokalen vid f.d. järnvägsområdet NO Everöd före restaurering av en ca 250 m² stor yta, som skulle banas av för att skapa förutsättning för ny sandstäpp. Det andra projektet berörde kommunens projekt **Sandiga odlingsmarker**. Vi inventerade en hösten 2005 upplöjd yta norr Flötövägen, för att se vilka arter som kommit tillbaka, dessutom hade vi två vandringar för allmänheten för att visa resultatet av vidtagna åtgärder, se ovan. Vi har också deltagit med representanter vid flera möten om **Sandiga odlingsmarker** anordnade av Biosfärkontoret, Kristianstads Vattenrike.

LÄS MER OM

- **Floralokalerna i Floran i Skåne - Vegetation och utflyktsmål** utgiven av **Lunds Botaniska Förening**. Där skildras drygt 300 botaniska utflyktsmål, kommun för kommun. Se <http://www.lundsbotaniska.org/>

- **Åtgärdsprogrammen**. Dessa kan hämtas hem på Naturvårdsverkets hemsida där dom ligger som pdf-filer. Se <http://www.naturvardsverket.se/bokhandeln/>

- **Sandiga odlingsmarker**. Se

<http://www.vattenriket.kristianstad.se/temaomraden/sandiga.htm>

STUDIECIRKLAR

Nybörjarcirkel i botanik

Karin Bergendal ledde under våren en studiecirkel i botanik för nybörjare-

Nybörjarcirkel om svamp

13 deltagare deltog i höstens svampcirkel, som i år kunde genomföras med god svamptillgång. Studiecirkeln om matsvamp avslutades på Härlövskolan.

Karin Bergendal

FÖREDRAG m.m.

Föredrag "Ett fruset ögonblick" torsdagen den 16 februari

Arkeologen Björn Nilssons föredrag "Ett fruset ögonblick", samlade fem deltagare som fick en intressant skildring av unika fynd från grävningar i samband med utbyggnaden av E 22:an vid Årup utanför Bromölla.

Evert Valfridsson

Årsmöte och föredrag om fjällen onsdagen den 8 mars

Årsmötet hölls i Studieförbundet lokaler och följdes av ett föredrag om fjällen.

Som ordförande omvaldes Christer Neideman och som kassör omvaldes Charlotte Wigermo.

Som styrelsemedlemmar för två år omvaldes Åsa Jakobsson, Evert Valfridsson och Karin Bergendal. Som ny styrelsemedlem för två år valdes Åsa Johnsson och som ny styrelsemedlem för år 2006 valdes Jennie Svensson.

Årsberättelsen visade att Floravårdsgruppen som vanligt arbetat mycket aktivt och att Grodgruppen fått Kristianstads kommuns miljöpris år 2005. Föreningen har under året genomfört tre studiecirklar, 8 föredrag och 24 exkursioner.

Medlemsantalet har stabiliserat sig kring 1500 och bokslutet visade ett positivt resultat. De största ekonomiska posterna rör restaurering av grodvatten och åtgärdsprogram för den sällsynta växten kärnocka.

Verksamhetsplanen för år 2006 innehåller bl a fortsatt aktivt floravårdsarbete, samarbete med Kristianstads Vattenrike och deltagande i Regionmuseets projekt "Kulturell mångfald möter biologisk mångfald".

Avslutningsvis riktades ett tack till de avgående styrelseledamöterna Anette Åberg och Christer Persson. Christer Persson har under 12 år hjälpt föreningen genom att vara sekreterare och bygga upp hemsidan mm En minnesgåva kommer att överlämnas till Christer!

Efter årsmötesförhandlingarna berättade Fredrik Ahlström om vandringar längs Kungsleden och speciellt om fjällvärlden vid Abisko, dit föreningen har planerat en långexkursion i sommar. Abisko ligger vackert vid Torneträsk med en kanjonbildande forsande jock och har en rik flora med bl a lapsk alpros (en vild rododendronart). Och på berget Njullas sluttningar kan man hitta både den sällsynta nordsångaren och mycket annat trevligt

Christer Neideman

Vernissage av kulturell mångfaldsutställning lördagen den 18 mars

Naturskyddsföreningen i Kristianstad deltog vid vernissage av Regionmuseet Kristianstads utställning ur projektet "Kulturell mångfald möter biologisk mångfald". Utställningens namn

"Får man grilla här" syftar bland annat på det faktum att många människor som lever i Sverige inte har en särskilt nära kontakt med eller kunskap om naturen.

Vår krets har deltagit under projektets gång och fått många nya och goda erfarenheter, till exempel om hur vi i Sverige kan närma oss varandra med hjälp av naturupplevelser och att vi kan lära oss av varandra om vi försöker bjuda till. Naturen är viktig för oss alla, men på olika sätt och det är viktigt att försöka förstå.

Åsa Jakobsson

Föredrag om signalarter i skogen tisdagen 21 mars

Signalarter används för att identifiera skyddsvärda biotoper och vegetationstyper.

Erik Ederlöv från Skogstyrelsen höll en intressant föreläsning om "Signalarter i skogen" som lockade ca 25 deltagare.

Evert Valfridsson

Miljövänligt kaffe -godare än vanligt kaffe? Lördagen den 30 september

Vi deltog åter i Miljövänliga veckan tillsammans med Domus i Kristianstad som bjöd på provsmakning av rättvisemärkt och KRAV-märkt kaffe. Till detta erbjöds även KRAV-märkta kex eller en KRAV-märkt chokladbit, vilket var uppskattat.

Många testade de båda dryckerna och de flesta konstaterade att de hade olika smak, men var båda goda! Flera sade sig vara villiga att byta ut sitt gamla kaffe mot någon mer miljövänlig sort men ännu fler berättade glädjande nog att de redan idag köper KRAV- och eller rättvisemärkt kaffe! Mycket bra!

Åsa Jakobsson

Ekologisk vinprovning med Lars Jonsson fredagen 6 oktober

Naturskyddsföreningen i Kristianstad ordnade för första gången en vinprovning av ekologiska viner, som ett inslag i höstens "Miljövänliga vecka".

Vi var tolv lärjungar som samlades runt vinkännaren och spindelexperterna Lars Jonsson för att prova ekologiskt odlade röda viner. Lars började med att berätta om vin och vinodling - bland annat att man får mest smak om druvorna växer långsamt och att vinstockarna då kan få 100 m djupa rötter. Vi fick fyra olika viner där vi skulle försöka analysera färg, doft och smak. Vinerna var från olika världsdelar och i olika prisklasser. Efter flitigt provsmakande tyckte de flesta att vin B och C var godast. När Lars avslöjade facit visade det sig att vår smak skiljde sig en del från vinkännarnas åsikter i de stora dagstidningarna. Alla vinerna var unga och skulle må bra av lagring, särskilt vinet D som Lars tyckte att det skulle vara idé att lagra en låda av. Vi var överens om att vi gärna vill träffas för att prova vita ekologiska viner ett annat år !

Christer Neideman

Föredrag om "Sex, våld och svält" tisdagen den 10 oktober

Professor Johan Elmberg från Högskolan Kristianstad berättade under denna slagkraftiga rubrik om andfåglarnas och framförallt simändernas liv och leverne. Mer än 50 personer lyssnade på det mycket intressanta föredraget..

Evert Valfridsson

Föredrag om ekologisk odling tisdagen 21 oktober

Inför en handfull entusiastiska åskådare visade Karin Jansson, redaktör för tidskriften "Odlaren", bilder och berättade om den ekologiska odlingens ädla konst. Som inledning fick vi bekanta oss med grundprinciperna för ekologisk odling eller organisk - biologisk odling, som den också kallas.

För att bli en ekologisk trädgårdsodlare krävs ett omsorgsfullt val av sorter och en väl genomtänkt växtföljd. Istället för att vända jorden mellan säsongerna täcker man med humus. Vad jordförbättringen beträffar, handlar det om gröngödsling och att tillföra kompostmaterial. Vikten av att kompostera uttrycktes med devisen "Det går inte att bara skörda, utan det man tagit måste föras tillbaka." Karin gav också tips om vilka grödor, som passar att odlas tillsammans.

Föredraget avslutades med att fördelarna med egen odling beaktades. Giftfri ekologisk mat med bra näringsvärde blir resultatet. Kompostering tar till vara resurser, som annars skulle gå förlorade, och utgör ett led i kretsloppet. Sist men inte minst medför den en känsla för naturen och vår egen roll i den.

Agneta Björklund

STUDIEBESÖK OCH EXKURSIONER

Örndag vid Tosteberga söndagen den 22 januari

Örndagen i Tosteberga hamn lockade trots det ganska kärva vintervädret hundratalet besökare och cirka 20 havsörnar och en kungsörn kunde avnjutas.

Evert Valfridsson

Vinterexkursion i nordost söndagen den 12 februari

Vandringen med Nils Waldemarsson längs Skräbeån i Nymölla lockade totalt 36 deltagare. Bl.a. fick man se strömstarar och smådoppingar, havsörnar och duvhök, ett snatterandspår samt mer än 10 drygt tumshöga hästhovar.

Evert Valfridsson

Trankvällar vid Pulken den 28 mars respektive 2 april

De två trankvällarna lockade sammanlagt närmare 60 besökare. Dock gjorde årsmånen att antalet övernattande tranor som mest uppgick till knappt 500 st.

Evert Valfridsson

Signalartsexkursion i skogen söndagen den 9 april

Erik Ederlöv visade i fält hur man använder mossor, lavar mm som signalarter för att kunna identifiera skyddsvärda skogsområden.

Evert Valfridsson

Studiebesök på kretsloppsparken i Snårarp tisdagen 25 april

Driftchefen, Johan Larsson visade oss runt på anläggningen. Han berättade om hur verksamheten fungerade och att deras tjänster ej enbart vänder sig till privatpersoner utan också till företag.

Under rundturen berättade Johan om de olika återvinningsstationerna, vad som återvinns och vad som därefter händer med materialet. Johan berättade också vikten av att sortera rätt. Till exempel att allt glas inte går att återvinna, då till exempel dricksglas inte har samma sammansättning som glasflaskor. Ett enda felsorterat kristallglas förstör allt glas i den glassmältningsomgången! Med plast är det viktigt att enbart lämna in plast från livsmedelsbehållare i de utställda containrarna. Leksaker av plast kan innehålla mindre hälsosamma ämnen som man inte får använda inom livsmedelsindustrin. Det innebär att om man lägger plastleksaker i återvinningscontainern för plast så går denna plast inte att återanvända. Plastleksaker ska därför sorteras som deponisopor.

En intressant jämförelse på hur viktigt det kan vara att lämna in minsta lilla bidrag till återvinning var Johans fråga till oss om hur många bilar av medelstorlek som teoretiskt sett

kunde tillverkas av det metallmaterial som inkom om alla i Sverige återlämnade en enda flaskkapsyl vardera. Svaret är 50 st!

Yasmin Sjöholm

Vårvandring vid Lingenäset söndagen den 7 maj

Omkring 30 vuxna och 20 barn slöt upp vid Gamlegårdsbadet och vi delade upp oss i två grupper. Dels en grupp med pigga motionärer som promenerade ut till Lingenäsets nordligaste område. Den andra gruppen tog sig till platsen via samåkning i bil.

Väl ute på Lingenäset var många ivriga att komma ut bland blommande gul- och vitsippor och vidare fram till fågeltornet för att se vilka skådespel som stod till buds. De som var först på plats i fågeltornet fick se en fiskgjuse störtduka och fånga en braxen för att sedan vända om och flyga med sitt byte rakt förbi åskådarna i tornet. En havsörn var nästa stora händelse. För barnen var det spännande att bara få titta i kikare oavsett vad som flög förbi.

Så småningom samlade hela gruppen sig för fika och grillning. Somaliska kulturföreningen och Naturskyddsföreningen berättade för deltagarna om bakgrunden till dagens vandring; Ett sätt att mötas och umgås i naturen. Sedan informerade Naturskyddsföreningen om allemansrätten. En av många positiva resultat av vandringen var att många som aldrig hade varit på platsen tidigare redan hade planer på att återkomma.

Åsa Jakobsson

Vårvandring vid Drakamöllan lördagen den 13 maj

Leddes av *Fredrik Ahlström*

Grodexkursion till Österlen torsdagen 1 juni

Vi hade denna vackra försommarekväll en mycket lyckad grodexkursion till Sydsåne. Anders Hallengren från Länsstyrelsens miljöavdelning ledde färden som först ledde till Svartskylle i närheten av Baldringe. Här hördes först klockgrodnans dova lockrop som låter som avlägsna kyrkklockor. Efter en stund fick vi se några klockgrodor spela - uppblåsta som ballonger flöt de i vattenytan, som vibrerade i takt med ljudet. Så småningom mörknade det och lövgrodorna började sin mycket ljudstarka kvällskonsert.

Vi flyttade oss till Högaborg öster om Tomelilla. Här hördes först de vackra drillarna från den extremt sällsynta grönläckiga paddan. Efter en stund började också strandpaddornas nattskärreliska knarrande fylla luften, samtidigt som det från ett närbeläget viltvatten hördes en konsert av lövgrodor. När vi gick runt de små dammarna i området kunde vi i ficklampsljuset se massor av grod- och paddyngel och förvånande många salamandrar (vattenödlor). En del salamandrar som tycktes helt orörliga, visade sig vara i färd med att lägga ägg. Vi fick också se några exemplar av både strandpadda och grönläckig padda och kunde mycket nöjda återvända hemåt.

Christer Neideman

Fladdermusexkursion vid Gamla kyrkogården fredagen 25 augusti

En varm och klar sensommarekväll lyssnade vi under ledning av Gösta Peper, biolog vid Högskolan, på fladdermöss i Gamla kyrkogården nära Långebro. Dvärgfladdermöss flög lågt bland träden och "skrek" ibland för att försvara reviret. Gösta spelade upp skriket med 10 gånger lägre hastighet så att det lät som en vacker fågeldrill. Enstaka nordiska fladdermöss och stora fladdermöss passerade ibland över oss, liksom någon vattenfladdermus. De olika arterna kunde identifieras med hjälp av fladdermusdetektor genom att deras läten har olika frekvens och rytm. När det mörknat ordentligt stämde en kattuggla upp sina hosa tjut, och på

återvägen lyssnade vi efter vattenfladdermöss som flög längs kanalen och vid Södra dämnet.
En stämningsfull kväll!

Christer Neideman

Kulturnatten på Gamlegården i Kristianstad lördagen den 9 september

För fjärde gången deltog Naturskyddsföreningen i AB Kristianstadsbyggens kulturnatt där en lång rad föreningar med olika intressen och bakgrund samlas under en dag för att visa vilka vi är och vad vi gör.

En naturtävling ingick som vanligt i vår repertoar och bestod denna gång av en tipsfrågesport om olika frön, växter, bär och blad som kan hittas i både Sverige och andra länder. Tretton frågor skulle besvaras och många fina priser delades ut till flitiga tävlande. Framförallt var det barn i olika åldrar som tyckte att det var spännande att försöka lista ut svaren.

Åsa Jakobsson

Kulturlandskapsexkursion söndagen den 10 september

"Plattgårdar" eller "Araslövs farmer" var ämnet för denna exkursion som Göran Knutsson ledde med stor sakkunskap.

Evert Valfridsson

Geologisk exkursion på Ivön lördagen den 16 september

Drygt tjugofem personer slöt upp till Filip Lindgrens exkursion på Ivö. Deltagarna kom från vitt skilda håll. En av dem hade till och med rest hit från Köpenhamn. Exkursionen hade fått extra publicitet, genom att den varit utlagd på föreningen "Geologins dags" hemsida.

Filip Lindgren, som är amatörpaleontolog från Bromölla, inledde med att berätta om hur landskapet tedde sig för 80 miljoner år sedan. Hur större delen av Europa var täckt av krittidens hav och att Skåne låg under vatten. Vi fick veta att det i detta hav fanns olika hajarter, plesiosaurier (svanödlor) och de stora mosasaurierna, vilka befann sig i toppen på näringskedjan.

Efter att ha lyssnat till detta promenerade vi iväg till strandgrottorna eller ugnsmunnarna, som de också kallas. Under vandringen genom skogen fick en av deltagarna syn på en sten, med märkligt utseende. Det visade sig vara en ammonit. En utdöd grupp av bläckfiskar, som levde fram till för 65 miljoner år sedan. Ett riktigt fynd med andra ord. Exkursionsledaren blev eld och lågor. Väl framme undersökte vi strandgrottorna ordentligt. Promenaden tillbaka inledde vi med att krypa igenom den längsta av grottorna.

Efter att ha återkommit till bilarna körde vi upp till Ivö Klack för att leta fossil i det forna kalkbrottet. Innan vi iklädde oss fossiljägarens roll, intog vi vår matsäck med god aptit. Sjön suger. Samtidigt gjorde solen entré. Mätta och belåtna gav vi oss ner i kalkbrottet. Våra fynd bestod till största delen av olika musselskal. En deltagare hittade en havsborstmask. Filip hade med sig en mängd olika fossil, som han dukade upp i form av en liten utställning. Där kunde brachiopoder, belemniter, sjöborrar och hjärtänder beses. Plötsligt upptäckte vi att fyra timmar förflutit, sedan vi träffades. Det är ett gott tecken på en lyckad exkursion, när tiden glöms bort. Alla verkade väldigt nöjda. Som avslutning förärades Filip den tidigare under dagen upphittade ammoniten, vilket var uppskattat.

Agnetha Björklund

Studiebesök på biogasanläggningen i Karpalund tisdagen den 19 september

Detta studiebesök genomfördes i samarbete med Kristianstad kommun under en kampanjvecka för att minska utsläppen av växthusgaser.

Evert Valfridsson

Svamputflykt söndagen den 1 oktober

Svamputflykten leddes av Erik Heijbel. Vädret var bra. Man åkte dels till en ravin vid Degeberga, dels till en tallskog vid sågverket i Vittskövle. Drygt 30 personer deltog.

Karin Bergendal

Skogsexkursion söndagen den 12 november

Ingvar Olsson ledde letandet efter spår i skogen vid Östanå.

Karin Bergendal

Annandagjulpromenad tisdagen 26 december

Det var mulet och milt när vi samlades utanför Badhuset. Christer Neideman spådde med anledning av den extremt varma hösten att resten av vintern också skulle bli mild. Eftersom växthuseffekten diskuterats mycket under hösten var dagens vandringsmål "Lägsta punkten" i före detta Nosabysjön. På vägen dit letade vi flitigt efter **blommande växter** utefter vår väg. Kejsarolvonet i Tivoliparken var nog de vackraste och mest vällyktande blommorna vi hittade. Annars var det mest sådana växter som ofta kallas ogräs: röd- och vitplister, korsört, lomme, penningört, trädgårdsveronika, sandvita, stillfrö, gatkamomill, kanadabinka, rölleka, åkerviol, sandnarv, höns- och våtarv m fl. Mest överraskande var nog den blommande pestskräpen nära Helgeån i höjd med Udden.

Vid Lägsta punkten kunde vi begrunda hur högt vattnet skulle nått över oss om inte Hammarslundsvallen funnits. Markytan ligger här 2,41 m under havsytan och i sjön var det nu dessutom nästan "normalhögvatten" vilket innebar att marken ligger minst 3,5 m under Hammarsjöns yta. När vi stod på denna gamla sjöbotten kunde vi tänka oss några tusen år tillbaka till när detta var havsbotten och blåleran sedimenterade mitt i en stor havsvik. Vi tänkte oss också några hundra år framåt i tiden. Om vi då genom våra utsläpp av växthusgaser lyckats smälta polarisarna så har Kristianstadsslätten åter blivit en havsvik !

Vi fortsatte norrut längs stordikets förlängning och fortsatte sedan tillbaka in mot staden via Lasarettboulevarden, Björket, Egna Hem, Parkstaden och Utanverken. Vi såg minst 32 fågelarter t ex en fjällvråk över Badhuset och några rödvingetrastar i det nyplanterade "Björket" vid Hemhult. Dessutom fick några av oss se en av de mullsorkar (dvs vattensorkar) som flitigt arbetar med att underminera Räddningstjänstens gräsmattor.

Christer Neideman

NATURVÅRD

Kristianstads Vattenrike

Föreningen har liksom tidigare varit representerad i samrådsgruppen för naturvård i Biosfärområdet Kristianstads Vattenrike genom Christer Neideman. Man har börjat planera för bygget av ett naturum vid Helge å (på Härlövsängasidan mitt emot Badhuset).

Liksom under tidigare år prövades utfodring av de rastande tranorna under vårflyttningen. Arbetet med att minska grågässens störningar på lantbruksgrödorna har fortsatt.

Storkprojektet

Under året startade föreningen ”Storkens vänner”, som har till uppgift att samla in pengar till storkprojektet. Tyvärr skedde under året ingen häckning i Vibyhägnat. En tyskmärkt stork sökte sig till Viby under hösten, men kolliderade tyvärr med en kraftledning.

Ivösjökommittén

Föreningen har varit representerad i Ivösjökommittén genom Christer Neideman.

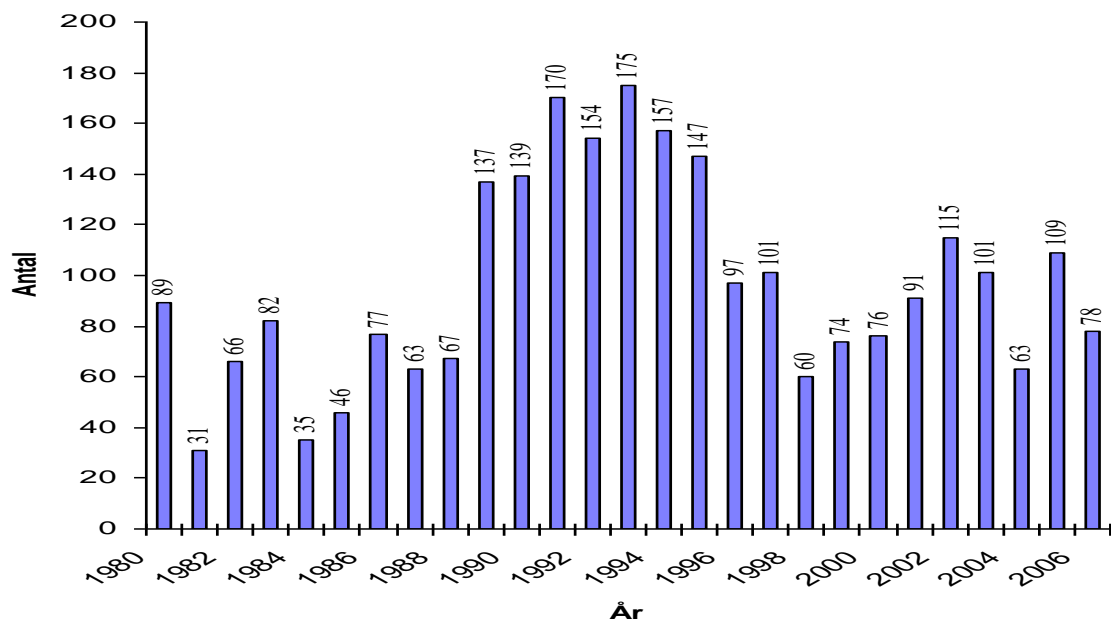
Utfodring av övervintrande örnar

Föreningen har liksom tidigare haft två åtlar (utfodringsplatser) under vintern. Utfodringen har skett två gånger i veckan från december till början av mars. Antalet örnar i området har blivit märkbart större under de senaste åren och vid örnräkningen i början av januari 2006 räknades ca 75 havsörnar och 11-12 kungsörnar in i Kristianstad och Bromölla kommuner ! Utfodringen i Vattenriket sköttes av Patrik Olofsson medan Lars Jarnemo (med familj), som tidigare matat vid Tosteberga.

Flyttning av duvhökar

Föreningen har medverkat vid förflyttning och ringmärkning av duvhökar, som fångats i samband med fasanuppfödning. Antalet ringmärkta duvhökar från och med år 1980 framgår av diagrammet

Antal ringmärkta duvhökar per år

Antalet ringmärkta duvhökar under år 2006 var 78 stycken, vilket är ett relativt lågt antal. Duvhöksflyttningen har skötts av Greger Flyckt (Trolle-Ljungby och Wrangelsberg) medan Christer Neideman hämtat hökar från Wanås.

Trädesfloran vid Åhus

Kommunen fortsatte under året med projektet att förnygra den vackra och intressanta trädesfloran längs infarten till Åhus. Charlotte Wigermo har representerat föreningen i styrgruppen för projektet.

Samråd , remisser mm

Föreningen har under året deltagit i flera samråd och svarat på många remisser. Bland annat : Översiktsplan för Bromölla, Skötseplaner för Tosteberga ängar och Håslövs ängar, Sveaskogs Ekopark vid Raslången, Handelsutredning för Kristianstad, BPS Återvinning i Karpalund, Samråd om Åhus hamn, Flera vindkraftprojekt på land : HS Kraft, Eolus, Universal Wind m fl, Samråd om havsbaserad vindkraft i Hanöbukten : Vattenfall och Triventus, Planer för bebyggelse : Horna 3:12 (Åhus), Hammarslund, Ripa 15:2 (f d flygfältet) med flera områden, Naturum i Helge å Lokala miljömål för Kristianstad kommun,

INFORMATIONSTEKNIK

Styrelsen har under verksamhetsåret som vanligt sparat portokostnader genom att använda e-post för intern kommunikation. Våra sidor på Internet har utnyttjats väl av allmänheten och styrelsen har fått in ganska mycket information och frågor via kretsens e-postadress.

Styrelsens mötesprotokoll läggs ut på kretsens hemsida, adress

<http://www.kristianstad.snf.se/>, vilket gör att medlemmarna kan följa med i vad som avhandlas på styrelsemötena. Årsberättelsen finns tillgänglig i digitalt format i anslutning till evenemangsrapporterna adress: <http://www.kristianstad.snf.se/eb.html> istället för att skickas ut i samband med vårprogrammet. Detta innebär stora besparingar i tryck- och portokostnader.

De i mest besökta sidorna är de som berör kretsens program samt Artobservationsnätet. Det har lämnats mycket rapporter om fynd av rödlistade arter, framför allt om groddjur. Tyvärr uppstod tekniska problem under hösten och i samband med detta slutade sidan att fungera för inlägg. En tidigare fråga om Artobservationsnätet skall skötas av annan organisation eller myndighet har därefter diskuterats, men inga beslut har tagits i frågan. Förhoppningen är att både detta och de tekniska bekymren skall vara lösta före grod- och kräldjursäsongen inleds under våren 2007.

Från och med november 2004 är Åsa Jakobsson hemsidesansvarig. Kontakt kan ske via e-post på följande adress: aim.jakobsson@spray.se

NATURSKYDDSFÖRENINGEN I SKÅNE

Föreningen var representerad med flera ombud på länsstämman i Malmö lördagen den april. Evert Valfridsson har varit ordförande i kretsrådet.

Kristianstad den 1 mars 2007

För styrelsen

Christer Neideman
Ordförande

Evert Valfridsson
Sekreterare

Fikapaus bland blommande brudbröd på Tosteberga ängar 6 juli 2006

Foto: Christer Neideman